

Народна банка Србије

ЦЕНТАР ЗА ПОСЕБНУ КОНТРОЛУ – AML

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА НА ДОСТАВЉЕН УПИТНИК
О АКТИВНОСТИМА ДАВАЛАЦА ФИНАНСИЈСКОГ
ЛИЗИНГА ИЗ ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ
ОД ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА
ЗА 2023. ГОДИНУ**

Новембар 2024. године

Уводне напомене

Народна банка Србије, у оквиру надзора пословања, посредно прати и анализира активности давалаца финансијског лизинга (у даљем тексту: ДФЛ) у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ПН/ФТ), те најмање једном годишње објављује анализу података/одговора из Упитника о активностима ДФЛ у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Упитник).

Анализа Упитника сачињава се како би се сагледали улога и значај сектора ДФЛ у целокупном систему спречавања прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: СПН/ФТ). Ова анализа свакако утиче и на даље унапређење приступа заснованог на процени ризика у вршењу надзора активности ДФЛ у области управљања ризиком од ПН/ФТ.

Питања у Упитнику груписана су у десет целина:

Део I: Општи подаци о ДФЛ

Део II: Подаци о странкама

Део III: Структура странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ

Део IV: Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Део V: Подаци о производима, услугама и трансакцијама

Део VI: Поверљавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећим лицима

Део VII: Обука запослених

Део VIII: Организациона структура

Део IX: Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа)

Део X: Интерна ревизија и унутрашња контрола

Основни циљеви анализе достављених одговора јесу:

- сагледавање тренутног стања у процесу препознавања, мерења и управљања ризиком од ПН/ФТ кроз посао финансијског лизинга;
- посредно праћење развоја система управљања ризиком од ПН/ФТ код ДФЛ;
- уочавање евентуалних слабости и благовремено указивање ДФЛ на потенцијалну изложеност овом ризику;
- упућивање на адекватну примену установљених правила и принципа заснованих на познавању клијената.

За извештајни период 1. 1 – 31. 12. 2023. свиДФЛ који послују на тржишту финансијског лизинга Републике Србије одговорили су на достављене упитнике, те је анализа у наставку заснована на њиховим одговорима.

Садржај:

I. Основна запажања	4
II. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга.....	6
III. Подаци о странкама	6
IV. Структура странака по процењеном степену ризика.....	9
V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке.....	13
VI. Подаци о производима и услугама	15
VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу.....	15
VIII. Обука запослених.....	16
IX. Организациона структура	17
X. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе	17
XI. Интерна ревизија и унутрашња контрола	18

I. Основна запажања

На основу извршене анализе, првенствено инхерентног ризика изложености ризику од ПН/ФТ, односно квантитативних и квалитативних података и информација из Упитника, као и података и информација у вези са управљањем и контролом овим ризиком, изведен је општи закључак да је изложеност ДФЛ ризику од ПН/ФТ и у овом, као и у раније анализираним периодима, на ниском нивоу.

Ниска изложеност ДФЛ ризику од ПН/ФТ последица је следећег:

Према **величини пословне мреже**, сектор ДФЛ је нискоризичан, с обзиром на број странака с којима је успостављен пословни однос, мали број филијала/експозитура, као и укупан број запослених чији посао подразумева непосредан контакт с клијентима. Дана 31. 12. 2023. у Републици Србији је 15 ДФЛ имало дозволу за обављање послова финансијског лизинга, са укупно 384 запослена, од којих посао 237 запослених подразумева непосредни контакт са странкама и спровођење неких од радњи и мера познавања и праћења странке. Странке су на крају извештајног периода биле у могућности да успоставе пословне односе на укупно 41 локацији у земљи, а сви ДФЛ су заједно бројали девет огранака. На дан 31. 12. 2023. године регистроване су 26.272 странке и уочен је тренд повећања укупног броја странака у сектору ДФЛ – за 459 странака (1,78%).

Структура странака је други фактор који утиче на то да је изложеност овог сектора ризику од ПН/ФТ ниска, ако се узме у обзир, пре свега, структура странака према резидентности, те чињеница да нерезиденти имају занемарљив удео у укупном броју странака (око 0,05%).

На дан 31. 12. 2023. доминантан удео у укупном броју странака имају резиденти правна лица (67,92%). У оквиру сектора ДФЛ, странке су, према анализи ризика, подељене у три категорије – ниског, средњег и високог ризика од изложености ПН/ФТ, при чему је највећи број сврстан у категорију средњег ризика, и то укупно 14.652 странке, са учешћем од скоро 56%. На другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика – 10.106 странака, са учешћем од око 38%, док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне – њих 1.514 и чине више од 5% укупног броја странака. Већина клијената који су оцењени као високоризични јесу резиденти правна лица, а у ову категорију су претежно сврстани због ризика делатности којом се баве. Када је реч о нерезидентима, свега две странке су сврстане у висок степен ризика и реч је о једном физичком и једном правном лицу. Као и у претходно анализираним периодима, није било знатних промена у структури странака по резидентности.

Када је реч о **производима и услугама**, с обзиром на то да је готово једина дозвољена делатност ДФЛ финансијски лизинг, посматрајући број, укупну и просечну вредност свих закључених уговора о финансијском лизингу, као и

податке о броју, укупној и просечној вредности ових уговора закључених са странкама које су процењене као високоризичне, долазимо до закључка да је и по овом фактору изложеност ризику од ПН/ФТ ниска као и у претходно посматраним извештајним периодима.

Што се тиче **поверавања послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу**, свега два ДФЛ су ове послове поверила трећем лицу, и то својим матичним банкама, односно оснивачима, што је такође један од показатеља ниске изложености ризику од ПН/ФТ.

Запажања до којих се дошло на основу анализе података и информација у вези с мерама које су ДФЛ предузели ради адекватног управљања и контроле ризика од ПН/ФТ у посматраном периоду указују на то да се наведеним ризиком, иако је на ниском нивоу, адекватно управља. Наиме, приликом процене управљања и контроле ризика од ПН/ФТ у обзир су узети следећи показатељи:

- ДФЛ посвећују дужну пажњу обуци запослених, у оквиру којих се запослени у свим ДФЛ упознају и с последицама непримењивања закона и процедура којима је регулисано СПН/ФТ, при чему се обуке врше путем радионица или комбиновањем радионица и електронског учења (*e-learning*), најмање једном у току године;
- Посебан АМЛ програм, односно апликацију у којој обавља послове у вези са СПН/ФТ, на крају извештајног периода имало је 11 ДФЛ, при чему код њих десет наведени програм, односно апликација, омогућује и класификацију странака по степену ризика;
- Сви ДФЛ примењују листе показатеља за препознавање сумњивих трансакција у вези с ПН/ФТ објављене на сајту Управе, као и листе означених лица донете од стране Савета безбедности Уједињених нација и других међународних организација у којима је Република Србија члан;
- ДФЛ су успоставили сопствене системе за управљање ризиком од ПН/ФТ и унутрашњим актима су адекватно уредили систем унутрашњих контрола;
- Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке (поједностављене, опште и појачане) релативно је у складу са структуром странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ, јер ДФЛ не примењују поједностављене радње и мере на све странке које су класификовале у низак ризик, већ на око 34% странака ниског ризика, док појачане радње и мере ДФЛ примењују на све странке класификоване у висок ризик, док се на највећи број странака примењују опште радње и мере. То указује на чињеницу да су ДФЛ разумели значај правилне процене ризика од ПН/ФТ, а што је, уз додатни опрез, резултирало адекватном расподелом људских ресурса, а последично и квалитетним управљањем овим ризиком;
- У извештајном периоду није било ниједног раскида пословног односа услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке, нити

је било случајева одбијања понуде за успостављање пословног односа због немогућности извршења наведених радњи и мера;

- У извештајном периоду пријављено је шест извештаја о сумњивим активностима (пет се односи на један ДФЛ, а један на други ДФЛ);
- Сви ДФЛ су се изјаснили да нису уочили околности које су утицале на повећање ризика од ПН/ФТ, а које нису наведене у постојећим показатељима за пријаву сумњивих активности (тзв. ризици у настајању).

Иако је ризик од ПН/ФТ у овој области низак, то никако не значи да се он сме занемарити. ДФЛ су дужни да, у својству обвезника Закона о спречавању прања новца и финансирање тероризма, предузму све прописане радње и мере неопходне за откривање и спречавање ПН/ФТ.

II. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга

На територији Републике Србије, на дан 31. 12. 2023. дозволу за обављање послова финансијског лизинга имало је 15 ДФЛ,¹ од којих је њих пет пословало преко укупно девет огранака.

У целокупном сектору ДФЛ, на крају извештајног периода била су ангажована 384 запослена, са укупно 237 запослених (преко 50% свих запослених) чији посао подразумева непосредни контакт са странкама и спровођење неке од радњи и мера познавања и праћења странке.

На нивоу сектора, просечан број странака по запосленом који непосредно обавља послове у вези са странкама и спровођење радњи и мера познавања и праћења странке на крају извештајног периода износио је 111, што представља смањење у односу на 2022. годину, када је износио 140.

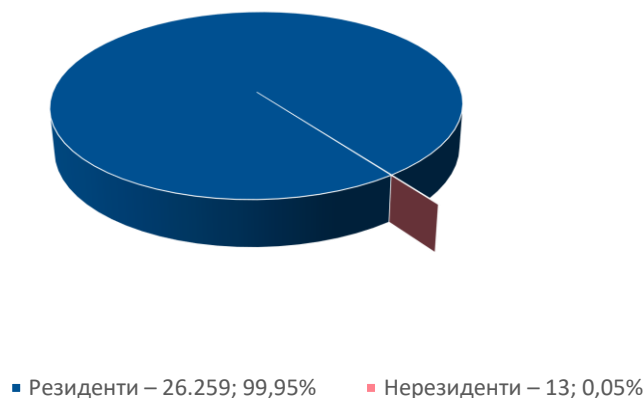
С обзиром на претходно наведено, долази се до закључка да је према величини пословне мреже, као фактора који утиче на изложеност ризику од ПН/ФТ, процењена изложеност ризику од ПН/ФТ ниска, као што је било процењено и у претходно посматраном периоду.

III. Подаци о странкама

Укупан број странака на дан 31. 12. 2023. износио је 26.272, при чему највећи део странака, преко 99%, чине резиденти (Графикон 1). Укупан број странака је у односу на претходно посматрани извештајни период повећан за њих 459 (1,78%).

¹ Два ДФЛ су, уз претходно прибављену сагласност Народне банке Србије, у поступку спровођења добровољне ликвидације.

Графикон 1. Структура странака по резидентности на дан 31. 12. 2023.

Највеће учешће у укупном броју странака имају резиденти правна лица – 67,92% (укупно 17.847), а затим следе резиденти физичка лица која обављају делатност са учешћем 19,92% (укупно 5.231), резиденти физичка лица – 12,11% (укупно 3.181), док је нерезидената физичких лица свега шест, а нерезидената правних лица седам и имају занемарљиво учешће (Графикон 2).

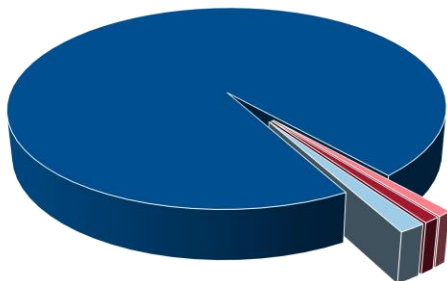
Графикон 2. Структура странака у сектору давалаца финансијског лизинга на дан 31. 12. 2023.

Будући да највећи број резидената чине правна лица, у наставку је графички приказ њихове структуре коју чине: правна лица организована као друштва са ограниченом одговорношћу, правна лица организована као акционарска друштва, правна лица која су организована у остале форме (попут командитних и ортачких друштава) и она које не припадају ниједној претходно наведеној

категорији, већ је реч о, на пример, удружењима, задужбинама, фондацијама, спортским удружењима и сл. (категорисани као *остали*) (Графикон 3).

Графикон 3. Структура странака резидената правних лица према начину њихове организације на дан 31. 12. 2023.

- Правна лица организована као друштва са ограниченом одговорношћу (ДОО) – 17.209; 96,43%
- Правна лица организована као акционарска друштва (АД) – 163; 0,91%
- Правна лица организована у остале правне форме (нпр. командитно друштво, ортакчко друштво) – 180; 1,00%
- Остали (удружења, задужбине, фондације, спортска удружења и сл.) – 295; 1,65%

Највише резидената правних лица – њих 17.209, чинила су друштва са ограниченом одговорношћу (96,43%), правна лица организована као акционарска друштва имала су учешће од 0,91% и било их је 163, правних лица организованих у остале правне форме било је 180, са учешћем од 1%, а *остали* су чинили 1,65%, односно реч је о 295 правних лица.

Нерезиденти физичка лица су из земаља које су ДФЛ класификовали у високу, средњу и средње ниску категорију ризика, и то по једно лице из: Велике Британије (процењено као средње низак ризик), Бразила (процењено као средње низак ризик), САД (процењено као средње низак ризик), Руске Федерације (процењено као висок ризик), Аустралије (процењено као средњи ризик) и Нигерије (процењено као средњи ризик).

Нерезидената правних лица било је седам, и то по једно лице из: Босне и Херцеговине (процењено као средње висок ризик), Белгије (процењено као средњи ризик), Кипра (процењено као висок ризик), Шведске (процењено као низак ризик), Пољске (процењено као низак ризик) и два лица из Словеније (процењено као низак ризик).

Према подацима из Упитника, у целом сектору ДФЛ постоји једно нерезидентно правно лице сврстано у категорију високог ризика, и то зато што је странка или правно лице које се јавља у власничкој структури странке офшор правно лице.

Као и у претходно анализираним периодима, није било значајних промена у структури странака по резидентности.

Приликом оцене структуре странака као фактора који има утицај на изложеност ризику од ПН/ФТ, у обзир се узимају бројни показатељи, попут броја високоризичних странака, странака функционера (домаћих и страних), високоризичних странака правних лица: са сложенom власничком структуром, са лицима из офшор географских подручја или с трастом у власничкој структури, с функционером у управљачкој структури, затим нерезидената физичких и правних лица из: високоризичних и офшор географских подручја и земаља са стратешким недостацима, броја странака организованих као друштва са ограниченом одговорношћу, предузетника. Ако се посматрају наведени показатељи, долази се до закључка да је изложеност ризику ниска, с обзиром на то да је појединачни удео сваког од њих у укупном броју странака у сектору финансијског лизинга низак.

IV. Структура странака по процењеном степеноу ризика

У оквиру сектора ДФЛ, странке су, према анализи ризика, подељене у три категорије – ниског, средњег и високог ризика од ПН/ФТ.

Највећи број странака сврстан је у категорију средњег ризика, и то укупно 14.652 странке, са учешћем од 55,77%. На другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика – 10.106 странака, са учешћем од 38,47%, док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне – њих 1.514, које чине 5,76% укупног броја странака (Графикон 4).

Графикон 4. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по степеноу ризика на дан 31. 12. 2023.

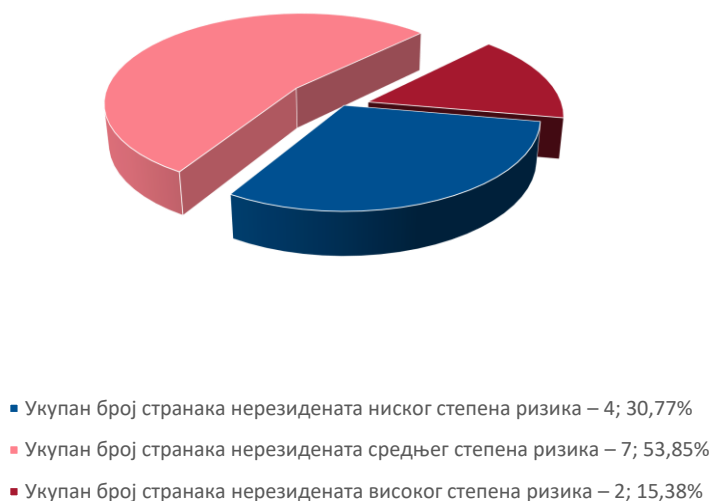
У односу на претходно анализирани период није знатније промењена структура странака према степену ризика. У графиконима 5 и 6 дати су прегледи структуре странака у сектору ДФЛ сврстаних по степену ризика, редом за резиденте и нерезиденте.

Графикон 5. Структура странака резидената у сектору финансијског лизинга сврстаних по степену ризика на дан 31. 12. 2023.

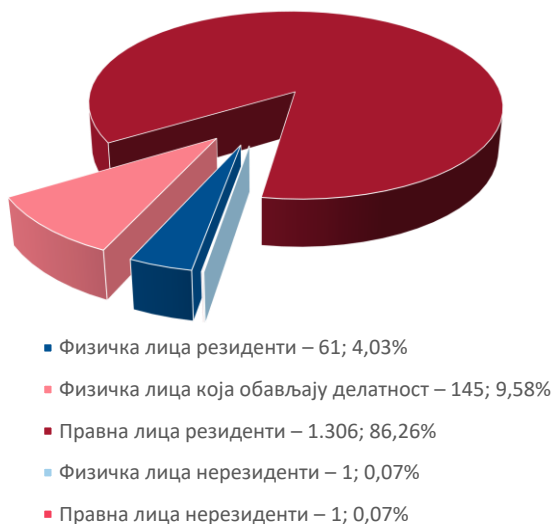
Највећи број резидената класификован је у категорију средњег ризика, и то њих 14.645 (55,77%), а потом следе странке ниског степена ризика, којих је 10.102 (38,47%), а најмање је оних класификованих у висок ризик – њих 1.512 (5,76%).

Графикон 6. Структура странака нерезидената у сектору финансијског лизинга сврстаних по степену ризика на дан 31. 12. 2023.

Што се нерезидената тиче, највећи број (седам странака – 53,85%) сврстано је у категорију средњег ризика, четири нерезидента су сврстана у висок ризик, а два у низак ризик. Структура странака високог ризика приказана је у Графикону 7.

Графикон 7. Структура странака високог ризика на дан 31. 12. 2023.

Међу странкама високог ризика доминирају правна лица резиденти, и то 1.306 од укупно 1.514 и чине 86,26% странака сврстаних у категорију високог ризика.

Графикон 8. Странке високог ризика – резиденти правна лица на дан 31. 12. 2023.

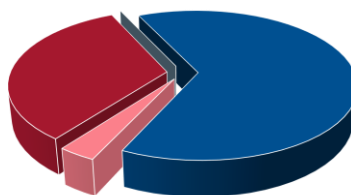

С обзиром на то да највећи број странака високог ризика чине резиденти правна лица, на Графикону 8 дат је њихов приказ према различитим основама за овакву класификацију.

Највећи проценат резидената правних лица сврстан је у категорију високог ризика због ризика делатности којом се баве (скоро половина – 48,62%). Преостали резиденти правна лица сврстани су у висок ризик због другог основа у складу са анализом ризика (20,98%), затим због тога што имају офшор правно лице у власничкој структури (10,95%), због функционера у власничкој/управљачкој структури (7,66%), због високог ризика земље оснивача/стварног власника (6,27%), због сложене власничке структуре (4,13%), због успостављања пословног односа преко пуномоћника, без физичког присуства странке (0,31%) и због пријава сумњивих трансакција Управи (0,08%).

Резиденти физичка лица који су сврстани у категорију високог ризика највећим делом су у наведеној категорији јер су у питању функционери (62,93%), док је 32,79% сврстано у ову категорију ризика по неком другом основу који је у складу са анализом ризика, а 3,28% сврстано је у категорију високог ризика јер је пословни однос успостављен преко пуномоћника без физичког присуства странке (Графикон 9).

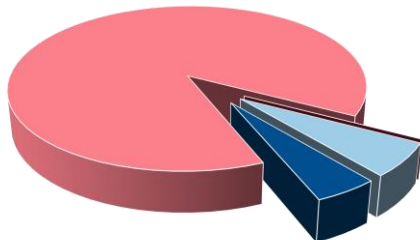
Графикон 9. Странке високог ризика – резиденти физичка лица на дан 31. 12. 2023.

- Сврстани у категорију високог ризика зато што су функционери – 39; 62,93%
- Сврстани у категорију високог ризика јер је пословни однос успостављен преко пуномоћника без физичког присуства странке – 2; 3,28%
- Сврстани у категорију високог ризика по другом основу у складу са анализом ризика – 20; 32,79%
- Сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за спречавање прања новца – 0%

Код предузетника (физичких лица која обављају делатност), највећи део их је сврстан у категорију високог ризика управо због ризика делатности којом се баве (Графикон 10).

Графикон 10. Странке високог ризика – физичка лица која обављају делатност на дан 31. 12. 2023.

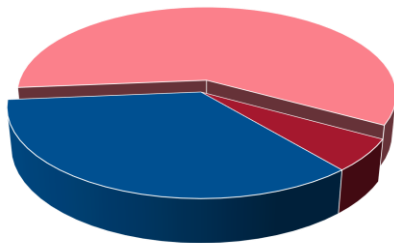

- Сврстани у категорију високог ризика зато што су функционери – 7; 4,83%
- Сврстани у категорију високог ризика због високог ризика делатности – 129; 88,97%
- Сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за спречавање прања новца – 0
- Сврстани у категорију високог ризика по другом основу у складу са анализом ризика – 9; 6,21%

V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Поједностављене радње и мере познавања и праћења странке примењују се на 9.136 странака, опште радње и мере на 15.622 странке, а појачане радње и мере на 1.514 странака. Према томе, процентуално, опште радње и мере примењују се код 59,46% странака, поједностављене мере код 34,77% странака, а појачане код 5,76% странака (Графикон 11).

Графикон 11. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке на дан 31. 12. 2023.

- Укупан број странака на које се примењују поједностављене радње и мере праћења странке – 9.136; 34,77%
- Број странака на које се примењују опште радње и мере праћења странке – 15.622; 59,46%
- Број странака на које се примењују појачане радње и мере праћења странке – 1.514; 5,76%

У Табели 1 дат је преглед примењених радњи и мера код странака према резидентности.

Табела 1. Преглед примењених радњи и мера код странака према резидентности

Странке	Поједностављене радње и мере праћења странке	Опште радње и мере праћења странке	Појачане радње и мере праћења странке
Физичка лица резиденти	764	2.357	61
Правна лица резиденти	6.062	10.478	1.306
Физичка лица која обављају делатност	2.306	2.780	145
Физичка лица нерезиденти	0	5	1
Правна лица нерезиденти	4	2	1
Укупно	9.136	15.622	1514

Упоредни преглед структуре броја странака по процењеним степенима ризичности и примењеним радњама и мерама на дан 31. 12. 2023. приказан је у Табели 2.

Табела 2. Структура странака у сектору ДФЛ према степену ризика и примењеним радњама и мерама

Ниво ризика	Број странака	Учешће	Радње и мере познавања и праћења странке	Број странака	Учешће
Низак	10.106	38,47%	Поједностављене	9.136	34,77%
Средњи	14.652	55,77%	Опште	15.622	59,46%
Висок	1.514	5,76%	Појачане	1.514	5,76%
	26.272	100,00%		26.272	100%

На основу анализе података из Упитника закључује се да ДФЛ не примењују поједностављене радње и мере на све странке које су класификовале у низак ризик, већ на 90,4% странака ниског ризика. Појачане радње и мере ДФЛ примењују на све странке класификоване у висок ризик, док се на највећи број странака примењују опште радње и мере. Према томе, структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке углавном је у складу са структуром странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ, с обзиром на то да се појачане радње и мере примењују на свим странкама

класификованим у категорију високог ризика. Опште радње и мере примењују се на више странака него што је сврстано у средње ризичне, односно ове радње и мере примењују се и на један део нискоризичних странака.

У извештајном периоду није било раскида пословног односа услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке, нити је одбијена понуда за успостављање пословног односа због немогућности извршења ових радњи и мера. Ни за једну странку с којом је успостављен пословни однос у анализираном периоду нису достављани подаци по захтеву Управе.

VI. Подаци о производима и услугама

У извештајном периоду укупно су закључена 18.742 уговора о лизингу, што је за 676 уговора више него 2022. године (када је закључено 18.066 уговора), при чему су од тога 3.972 (21,19%) уговора закључена са странкама сврстаним у категорију високог ризика. Примећује се тренд раста броја закључених уговора од 2020. године услед благог смиривања пандемије вируса корона током 2021. и 2022. године и враћање на ниво који је постојао у годинама које су претходиле почетку пандемије.

У извештајном периоду било је 90 уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 1.000 евра за физичка лица, а 598 уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 5.000 евра. У односу на претходни период повећан је број закључених уговора о финансијском лизингу код којих висина рате лизинг накнаде прелази износ од 1.000 евра (на дан 31. 12. 2022. било их је 69), док је смањен број уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 5.000 евра (на дан 31. 12. 2022. било их је 748).

У извештајном периоду, код десет ДФЛ било је случајева где треће лице пружа јемство за примаоца лизинга, при чему је код свих веза између примаоца лизинга и лица које нуди јемство била јасна.

Ако се узму у обзир наведени подаци и чињеница да је делокруг послова ДФЛ веома ограничен и да се своди на финансијско посредовање између давалаца и примаоца лизинга, ризик по основу производа и услуга које сектор ДФЛ нуди јесте низак.

VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу

Идентично као и у претходно посматраном извештајном периоду, свега два ДФЛ су поверила вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке

трећем лицу, и то својим матичним банкама, односно оснивачима, што је такође један од показатеља ниске изложености ризику од ПН/ФТ.

С обзиром на то да је мали број ДФЛ трећем лицу поверио послове који се односе на радње и мере познавања и праћења странке, процењује се да је и према овом показатељу ниска изложеност ризику од ПН/ФТ.

VIII. Обука запослених

На основу одговора у Упитнику може се закључити да су сви запослени у сектору финансијског лизинга упознати с последицама непримењивања закона и процедура којима је регулисано СПН/ФТ.

Запослене углавном обучавају овлашћена лица или њихови заменици у ДФЛ. Под овлашћеним лицем, према Закону о спречавању прања новца и финансирање тероризма, подразумева се лице запослено код обвезника на радном месту са овлашћењима која том лицу омогућавају делотворно, брзо и квалитетно извршавање задатака прописаних овим законом, које није правоснажно осуђивано или се против њега не води кривични поступак, стручно оспособљено за послове СПН/ФТ и упознато с природом пословања обвезника у областима која су подложна ризику ПН/ФТ, при чему и његов заменик мора испуњавати наведене услове. ДФЛ обуке спроводе у форми радионица или у комбинацији радионица и електронског учења (*e-learning*), најмање једном годишње. Обучавање овлашћених лица/заменика врши се путем презентација, екстерних обука, семинара, конференција и предавања. Провере знања запослених који су прошли обуке врше сви ДФЛ, сем оних који су тренутно у поступку ликвидације.

Посебан АМЛ програм, односно апликацију у којој обавља послове у вези са СПН/ФТ, на крају извештајног периода имало 11 је ДФЛ, при чему код њих десет наведени програм, односно апликација, омогућује и класификацију странака по степену ризика. Након провере података који служе за идентификацију, странке се класификују, а посебно се узимају у обзир географски ризик, ризик странке, производа и трансакције, уз нарочито обраћање пажње на клијенте који су функционери, као и правна лица која имају сложену власничку структуру.

Сви ДФЛ примењују листе показатеља за препознавање сумњивих трансакција у вези с ПН/ФТ објављене на сајту Управе. Осим наведених показатеља, осам ДФЛ је у листе показатеља укључило и сопствене, што је био случај и у претходно посматраном извештајном периоду. Службене белешке о извршеним анализама трансакција које су, на основу показатеља које примењују ДФЛ и искуства запослених, указивале на сумњу у прање новца у извештајном периоду сачинила је већина ДФЛ (њих 12). Сачињено је укупно 2.219 службених бележака о извршеним анализама трансакција.

Сви ДФЛ користе листе означених лица донете од стране Савета безбедности Уједињених нација и других међународних организација у којима је Република Србија члан.

У извештајном периоду није утврђен ниједан случај да је странка, лице које је покушало да успостави пословни однос или било које друго лице с којим има или је имао посао или других сличан однос – „означено лице”. Под термином „означено лице”, према Закону о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење („Службени гласник РС”, бр. 29/2015, 113/2017 и 41/2018), подразумева се физичко лице, правно лице, као и група или удружење, регистровано или нерегистровано, које је означено и стављено на листу терориста, терористичких организација или финансијера терориста, као и на листу лица која се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење и посебним листама на основу: одговарајућих резолуција Савета безбедности Уједињених нација или аката међународних организација чији је држава члан, предлога надлежних државних органа или на основу образложеног захтева стране државе. Под посебним листама подразумевају се листе на основу резолуција Савета безбедности Уједињених нација или аката међународних организација чији је држава члан, а које се не односе на физичка или правна лица, групе или удружења, већ на покретне и непокретне ствари које се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење, као што су бродови, авиони и друго.

Сектор има адекватне информационе системе са успостављеним редовним извештавањем о ризику од ПН/ФТ одговарајућег нивоа руководства и релевантних запослених задужених за управљање овим ризиком.

У сектору ДФЛ успостављени су ефикасни процеси препознавања и процене изложености ризику од ПН/ФТ, као и адекватни програми обука запослених о поменутом ризику.

IX. Организациона структура

Овлашћена лица односно њихови заменици, поред послова у области откривања и СПН/ФТ, свакодневно обављају и друге послове. Код осам ДФЛ је било промена у броју запослених.

У сектору ДФЛ углавном су дефинисане јасне линије одговорности за препознавање, мерење, праћење и извештавање о ризику од ПН/ФТ, а систем управљања овим ризиком заснива се на адекватним људским и техничким ресурсима, те је, према томе, изложеност ризику од ПН/ФТ ниска.

X. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе

У извештајном периоду запослени у два ДФЛ су овлашћеним лицима доставила укупно шест извештаја у вези са сумњом у прање новца, при чему је један извештај достављен Управи. Такође, у извештајном периоду овлашћеним лицима није достављен ниједан интерни извештај у вези са сумњом у финансирање тероризма. Управи је у извештајном периоду пријављено шест извештаја о сумњивим активностима (пет се односи на један ДФЛ, а један на други ДФЛ), а као најчешће разлоге за пријаву сумњивих активности наводи се сумња у стварног власника странке, сумња у порекло имовине, висок износ учешћа и превремена отплата лизинга. Сви ДФЛ су се изјаснили да нису уочили околности које су утицале на повећање ризика од ПН/ФТ, а које нису наведене у постојећим показатељима за пријаву сумњивих активности (тзв. ризици у настајању).

XI. Интерна ревизија и унутрашња контрола

У последњој години дана код два ДФЛ је извршена интерна ревизија, док је код преосталих 13 она извршена у претходне две или три године. Код девет ДФЛ су интерном ревизијом уочене неправилности, при чему су код њих пет оне отклоњене.

Неправилности се углавном односе на: систем интерних контрола, делимичну неусклађеност интерних аката, методологије оцене ризика, погрешно бодовање клијената, непостојање аутоматског система АМЛ скоринга, неприбављање података о пореклу имовине за клијенте који су функционери и слично.

Од постојећих 15 ДФЛ, њих 13 се изјаснило да овлашћена лица и њихови заменици учествују у спровођењу унутрашње контроле и код свих 13 овлашћено лице извештава руководство о резултатима унутрашње контроле. У протекле две године код свих је вршена унутрашња контрола (не рачунајући оне који су у поступку ликвидације), при чему је код њих осам утврђено да постоје неправилности, а код једног се чекају резултати интерног ревизора. Најчешће се те неправилности односе на: пропусте верификационог типа, квалитет достављене документације (нечитко попуњена, лоше скенирана документација), поступак утврђивања стварног власника, недостајање оцене правног лица, неажурну личну документацију, спорадичне пропусте у прикупљању додатне документације, неблаговремени увид у документацију АПР-а и слично. Дати су рокови за отклањање тих неправилности – један ДФЛ је отклонио утврђене неправилности у току интерне контроле, код три ДФЛ рок за отклањање неправилности још увек није истекао, док су преостали отклонили недостатке у остављеном року.

Управни одбор је обавештен о налазу унутрашње ревизије у вези са СПН/ФТ код свих ДФЛ, а извештајем спољног ревизора ова област је обухваћена код

четири ДФЛ. Као и у претходном извештајном периоду, не постоје дисциплински поступци који се воде против ДФЛ, односно њихових запослених, због проблема са интегритетом запослених (због учешћа у превари, крађи, корупцији и слично).

С обзиром на све претходно наведено, у сектору ДФЛ успостављен је адекватан и свеобухватан систем унутрашњих контрола с механизмима који обезбеђују да одговарајући нивои руководства буду благовремено информисани о одступањима од примене процедура како би се предузеле неопходне мере. Такође, ДФЛ периодично спроводе интерне ревизије које обухватају главне елементе управљања и контроле ризика од ПН/ФТ.
